

Motion till riksdagen 2013/14:So616

av Eva Olofsson m.fl. (V)

Socialpolitik

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	3
3	Inledning	6
4	Lex realia	6
5	Försörjningsstöd.....	7
5.1	Förändrade regler	7
5.2	Skälig levnadsnivå	8
6	Barn som behöver samhällets stöd	10
6.1	Barn måste veta vart de ska vända sig.....	10
6.2	Ökat krav på utbildning.....	10
6.3	Bättre stöd till våldsutsatta barn	11
6.4	Barnen som samhället svek – vanvård i social barnavård	12
6.5	Barn har rättigheter också när de är omhändertagna	14
6.6	Familjehemsvården	15
7	Hemlöshet	16
7.1	Statistiken om hemlöshet ger inte en heltäckande bild.....	17
8	Missbruk och beroende	18
8.1	Gemensamma mottagningar.....	19
8.2	Mottagningar för unga.....	19
8.3	Målgruppspecifika insatser	20
8.4	Arbetskooperativ och sociala företag	20
8.5	Bostad först	21
8.6	Genusperspektiv inom beroendevården	21
8.7	Särskilt utsatta grupper inom beroendevården	22
8.8	Inflytande över behandlingsformen.....	22
8.9	Avkriminalisering av eget bruk.....	23
8.10	Bättre kunskaper	23
9	Förbättra stöd till människor med psykisk ohälsa	24
9.1	Brukarrevisioner.....	24
9.2	Fler måste få individuella planer	25
9.3	Säkra reformen med personliga ombud.....	25
9.4	Sysselsättningen måste öka	26

Fel! Okänt namn på

9.5	Daglig sysselsättning inom LSS	27
10	Mäns våld mot kvinnor.....	27
10.1	Prostitution	28

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjligheten att införa lex realia bör utredas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbud mot krav av motprestationer för ekonomiskt bistånd, utöver att stå till arbetsmarknadens förfogande.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjligheten att inkludera dator, mjukvara samt bredbandskostnader i riksnormen för försörjningsstöd bör ses över.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skadestånd inte bör räknas som inkomst vid beräkning av försörjningsstöd.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att barn som möter socialtjänsten bör ha rätt till en egen kontaktperson.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att socialtjänsten bör få ansvar för att kommunicera aktivt och uppsökande med barn och unga.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om krav på utbildning inom den sociala barn- och ungdomsvården.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om introduktion inom den sociala barn- och ungdomsvården.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en specialistutbildning på avancerad nivå inom den sociala barn- och ungdomsvården.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjligheten att ge ersättning till dem som utsatts för övergrepp och försummelse av allvarlig art efter 1980 bör ses över.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att nationellt och regionalt samordnande informations- och rekryteringsinsatser behövs för att öka kunskapen hos allmänheten om behovet av familjehem.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att frågan om ett nationellt familje- och jourhemsregister bör utredas.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör vara tillståndsplikt på privata konsulentstödda verksamheter.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om allas rätt till bostad.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om övertagande av bostadskontrakt.

Fel! Okänt namn på

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ekonomiskt bistånd bör godkännas som inkomst på bostadsmarknaden.¹
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bostadssituationen för EU-medborgare.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om gemensamma lokala mottagningar för unga.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till barn och andra familjemedlemmar.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda statligt stöd till sociala arbetskooperativ.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om flexibla socialförsäkringar.²
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om "bostad först".
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om genusperspektiv inom missbruks- och beroendevården.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behandling i könsseparata grupper.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en resursjour för missbrukande kvinnor bör inrättas.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppdra åt Socialstyrelsen att utveckla missbruks- och beroendevården för människor med utländsk bakgrund.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att välja behandlingsform.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om personliga ombud för personer med missbruk och beroende.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildning i brukarinflytande.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avkriminalisera eget bruk av narkotika.³
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en lagändring när det gäller individens rätt till individuell plan.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en lagreglering av rätten till personligt ombud.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda frågan om att ge de personliga ombuden en mer oberoende ställning gentemot kommunerna.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att personer med psykisk funktionsnedsättning, inom personkrets 3, bör ges rätt till daglig verksamhet.⁴

Fel! Okänt namn på

¹ Yrkande 16 hänvisat till CU.

² Yrkande 21 hänvisat till SfU.

³ Yrkande 30 hänvisat till JuU.

⁴ Yrkande 34 hänvisat till FiU.

Fel! Okänt namn på

3 Inledning

Den borgerliga regeringen har genom sin politik skapat arbetslöshet och en växande ohälsa, samtidigt som arbetslöshets-, sjuk- och socialförsäkringarna har genomgått stora försämringar. Detta har skapat ett mer otrött samhälle med ökade ekonomiska klyftor.

Den socialpolitiska debatten har blivit allt mer individfokuserad. Istället för att söka strukturella lösningar läggs ansvaret nu på den enskilde sjukskrivne, arbetslöse eller utförsäkrade. Krav och kontroll ses som lösningen på sociala problem. Pressen ökar på människor som redan befinner sig i en utsatt situation och ohälsan bland dem som lever i ekonomisk utsatthet sprider sig. Personer som tidigare fångats upp av exempelvis a-kassan eller Försäkringskassan faller nu rakt igenom de raserade skyddsnäten. Ansvaret skjuts över på kommunerna och belastningen på socialtjänsten ökar. Enligt Akademikerförbundet SSR:s rapport Försörjningsstödet framtid – 200 000 försörjningsstödstagare borde bort!, som kom i juli i år, borde fyra av fem som i dag lever på försörjningsstöd egentligen vara i något annat trygghetssystem. Arbetslöshetsförsäkringen omfattar i dag bara fyra av tio arbetssökande, och endast 3 procent av dem som tidigare hade en heltidslön får ut 80 procent i ersättning. Långvarigt sjuka och de som inte ryms i Försäkringskassans definition av arbetsoförmåga stängs ute från sjukförsäkringen. En svag integrationspolitik misslyckas att skapa möjligheter till jobb för nyanlända. Otryggheten breder ut sig på arbetsmarknaden. För mer information om Vänsterpartiets politik på området finns i motion 2013/14:A331 En bättre arbetslöshetsförsäkring.

4 Lex realia

Att människor blir mer utsatta i höger Sverige blir väldigt tydligt på socialkontoren runt om i landet. Socialsekreterare slår larm om resultatet av de nedmonterade trygghetssystemen, bostadsbristen och de ökade klyftorna. Strukturella problem hamnar i socialtjänstens knä trots att de många gånger inte har möjligt att hantera frågorna och inte heller får resurser att göra detta. Enligt Akademikerförbundet SSR:s undersökning upplever var tredje socialsekreterare en hög arbetsbelastning. Mer än varannan, 55 procent, anser att arbetsbelastningen har ökat det senaste året, vilket har lett till en ökad stress för de anställda. Tre av fyra anser att administrationen har ökat men endast 3 procent har fått kompensation genom förstärkt administrativt stöd. För var femte har ökningen av försörjningsstöd påverkat deras arbetssituation (Kartläggning socialsekreterare 2012).

Vid brister i myndighetsutövning och utförande inom det sociala arbetet riktas ofta kritiken mot den enskilde socialarbetaren. När de anställda påvisar bristen på resurser blir svaret ofta att både budgeten ska hållas och socialtjänstlagen gälla – vilket i många fall inte går att kombinera.

Fackförbundet Vision har arbetat fram ett system där professionens bedömning blir tydlig. De kallar systemet lex realia och det bygger på att socialarbetare måste ges formella möjligheter att föra fram sin professionella bedömning både när det gäller situationer kring enskilda personer, konsekvenser av politiska beslut, konsekvenser av förändringar och utvecklingstendenser i samhället. Lex realia innebär en skyldighet och rättighet för socialarbetaren att uttrycka sin professionella bedömning och tydliggör det politiska ansvaret.

Frågan om att genomföra lagstiftning enligt lex realia bör utredas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5 Försörjningsstöd

Försörjningsstödet uppgift är att vara samhällets sista skyddsnät för den som inte kan försörja sig själv. Försörjningsstödet ska garantera en skälig levnadsnivå och ses som en tillfällig lösning. Nästan hälften av alla vuxna som fick ekonomiskt bistånd 2012 fick det p.g.a. arbetslöshet, enligt Socialstyrelsen rapport Statistik över försörjningshinder och ändamål med ekonomiskt bistånd 2012. Arbetslösa som har otillräcklig ersättning eller som saknar ersättning har ökat med 3 procent sedan 2011. Den näst vanligaste orsaken var arbetshinder p.g.a. sociala skäl följt av sjukskrivning med läkarintyg.

Vänsterpartiet anser att det är först och främst socialförsäkringssystemet som ska fånga upp de människor som inte har möjlighet att skaffa sig inkomst via förvärvsarbete. Försörjningsstöd ska alltid vara den sista utvägen. För att det ska fungera krävs det att socialförsäkringssystemet är så heltäckande att arbetslösa, sjuka och småbarnsföräldrar har sin försörjning säkrad i de socialförsäkringssystem som finns. Så ser det uppenbarligen inte ut i dag.

5.1 Förändrade regler

Den 1 juli i år trädde nya ändringar i socialtjänstlagen i kraft som bl.a. innebär att för den som fått försörjningsstöd under sex månader i följd ska endast 75 procent av inkomster från anställning räknas med när rätten till ekonomiskt bistånd bedöms och att det ska kunna gälla i två år. En annan förändring är att socialtjänsten får utökade möjligheter att anvisa dem som får ekonomiskt bistånd till praktik eller annan verksamhet.

Vänsterpartiet anser att regeringens förändring i socialtjänstlagen bygger på det felaktiga antagandet att människor med försörjningsstöd inte vill söka arbete p.g.a. höga reservationslöner. En liknade försöksverksamhet i Finland som har pågått i drygt tio år har knappt fått några mätbara effekter på vare sig sysselsättning, inkomster eller antalet mottagare av ekonomiskt bistånd.

Att antalet personer med långvarigt ekonomiskt bistånd ökar är en följd av regeringens arbetsmarknadspolitik med massarbetslöshet som följd, samtidigt som arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen har genomgått kraftiga försämringar. Det har lett till att allt fler människor tvingats söka ekonomiskt

Fel! Okänt namn på

bistånd för att kunna försörja sig trots att de endast är arbetslösa eller sjuka. Genom att förbättra arbetslöshets- och sjukförsäkringen får fler människor en stabilare försörjning samtidigt som de kan erbjudas bättre stöd att återgå i arbete. För att förbättra den ekonomiska situationen för dem med lägst ekonomisk standard behövs också förstärkningar av bostads- och underhållsbidraget samt en översyn av nivån på det ekonomiska biståndet.

Arbetslösa med försörjningsstöd måste oftast ha kontakter med både socialtjänsten och Arbetsförmedlingen och i vissa fall även Försäkringskassan. De har inte samma tillgång till Arbetsförmedlingens program som de som har arbetslöshetsersättning. Många kommuner bedriver därför egna lokala arbetsmarknadsprogram parallellt med Arbetsförmedlingens. Ingen heltäckande forskning om de kommunala arbetsmarknadsprogrammen finns, men de sammanställningar som gjorts tyder på att kvaliteten och effektiviteten är mycket varierande och generellt sämre än i Arbetsförmedlingens program. Många kommuner ställer krav på motprestationer av arbetslösa, krav som många gånger kan ifrågasättas. Det är tydligt att socialtjänstlagen behöver förtydligas på den punkten, inte minst ur rättssäkerhetsperspektiv.

Det är inte rimligt att staten på detta sätt vältrar över kostnader och ansvar för arbetslösheten på kommunerna. I stället för skärpta villkor för försörjningsstöd bör staten avlasta kommunerna och återta ansvaret för arbetsmarknadspolitiken.

Vänsterpartiet anser att grundförsäkringen i arbetslöshetsförsäkringen ska förändras så att den omfattar fler än i dag. Om fler har arbetslöshetsersättning kan de kommunala arbetsmarknadsprogrammen avvecklas och alla arbetsökande i stället erbjudas likvärdigt stöd från Arbetsförmedlingen. Vi har utvecklat våra förslag om grundförsäkringen i motion 2013/14:A331 En bättre arbetslöshetsförsäkring.

Socialtjänstlagen bör ändras så att det uttryckligen blir förbjudet att kräva motprestationer för ekonomiskt bistånd, utöver att stå till arbetsmarknadens förfogande och vara inskriven på Arbetsförmedlingen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

5.2 Skälig levnadsnivå

Försörjningsstödet riksnorm fastställs årligen av regeringen. Försörjningsstödet ska vara ett tillfälligt ekonomiskt stöd och det innebär att riksnormen är beräknad utifrån att den ska ge en skälig levnadsnivå för den som får försörjningsstöd under en kort tid. Trots att det totala antalet som får ekonomiskt bistånd har minskat något så blir de som uppbär långvarigt ekonomiskt bistånd allt fler. Andelen vuxna biståndsmottagare med långvarigt (10–12 månader) eller mycket långvarigt (tre år eller längre) ekonomiskt bistånd har ökat med 2,6 respektive 2,7 procentenheter till 34,3 respektive 21,3 procent. Andelen långvariga biståndsmottagare är högst i storstads länen.

Det ekonomiska biståndets andel av kommunernas kostnader har under 2012 ökat med 0,7 procentenheter jämfört med de öppna jämförelserna 2011

och utgör nu 2,6 procent av kommunernas samlade utgifter (Socialstyrelsens lägesrapport 2013).

De som får ekonomiskt bistånd under lång tid har ofta högre kostnader eftersom de har utgifter för inköp som sker mer sällan, exempelvis skor, vissa kläder, husgeråd. För dem innebär inte den nuvarande normen för försörjningsstödet att de uppnår skälig levnadsnivå.

Barn i familjer med ekonomiskt bistånd är särskilt utsatta. Det handlar inte bara om att det råder brist på materiella ting. Avsaknaden av pengar påverkar även möjligheten att utöva fritidssysselsättningar och att delta i ett socialt umgänge både inom familjen och tillsammans med kamraterna. Därför behövs en särskild satsning på barnfamiljer med ekonomiskt bistånd.

Regeringen föreslår i budgetpropositionen för 2014 en s.k. fritidspeng på högst 3 000 kronor om året till barn i årskurserna fyra till nio i hushåll som är mottagare av ekonomiskt bistånd sedan sex månader. För att få pengarna ska det visas upp intyg för att kontrollera att de använts rätt.

Det är en modell Vänsterpartiet förkastar. Barn ska inte behöva be särskilt om att få ha en meningsfull fritid utan det ska vara en rättighet. Det ska också vara en norm till alla barn så den inte bara når barn till de föräldrar som har kunskap och resurser att efterfråga ”fritidspengen”. De åldersgränser som föreslås är dessutom helt godtyckliga. Barn eller deras föräldrar ska inte heller behöva be om intyg från t.ex. föreningsverksamhet för att visa att de använt pengarna rätt. Det är ett synsätt som tillhör den gamla fattigvården.

För att alla barn i alla åldrar ska kunna delta i fritidsaktiviteter på lika villkor behöver det ekonomiska biståndet en generell förstärkning. Därför föreslår Vänsterpartiet att riksnormen i försörjningsstödet höjs med 300 kronor per barn och månad och avsätter pengar i sin budgetmotion för detta.

I dag ingår skäliga kostnader för bl.a. dagstidningar, telefon och tv-avgift i riksnormen för försörjningsstöd. I takt med den ökande digitaliseringen ökar även behovet av en dator och bredband i det vardagliga livet. Listan över vad som ingår i riksnormen för försörjningsstöd behöver uppdateras utifrån den tekniska utvecklingen, och möjligheten att inkludera kostnader för dator, mjukvara samt bredbandskostnader bör ses över. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet anser vidare att om en person som uppbär försörjningsstöd blir utsatt för ett brott och därefter tilldelats ett ideellt skadestånd bör detta inte påverka försörjningsstödet. Syftet med ett ideellt skadestånd är att ge upprättelse och den ekonomiska compensationen ska vara något positivt som motvikt till de negativa upplevelser som brottet orsakat. I dag räknas skadeståndet som inkomst om brottsoffret erhåller försörjningsstöd. Detta innebär i praktiken att det närmast är poänglöst att begära skadestånd om ett brottsoffer får löpande försörjningsstöd, eftersom det ändå bara drar ner försörjningsstödet.

Vänsterpartiet anser att människor som har försörjningsstöd har lika stor rätt att få ersättning om de har utsatts för brott som andra. Skadestånd ska inte räknas som inkomst vid beräkning av försörjningsstöd. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Fel! Okänt namn

6 Barn som behöver samhällets stöd

Barnkonventionen ställer stränga krav på staten att behandla barn som är omhändertagna eller placerade i samhällsvård på ett sätt som främjar barnets känsla för värdighet och värde. Institutionsplacerade barn och ungdomar är en utsatt samhällsgrupp som ofta vårdas mot sin vilja genom det offentliga maktutövning. Det ställs höga krav på den organisation och den personal som ska verkställa ett beslut om sådan vård. Det handlar om krav på delaktighet, rättssäkerhet, integritetsskydd och barnets bästa. Flera principer som är skyddade i svensk grundlag och i internationell rätt.

6.1 Barn måste veta vart de ska vända sig

I Barnombudsmannens rapport Signaler berättar Rebecka om hur barn i hennes skola fått information av brandkåren om vad man ska göra när det brinner hemma. Men ingen hade fått information om att man har rätt till hjälp när man farit illa p.g.a. våld, övergrepp eller missbruk i hemmet.

Socialtjänsten måste som huvudaktör och samordnare av samhällets insatser för barn och unga som utsatts för våld och övergrepp vara mer känd, synlig och tillgänglig för barnen. En del har gjorts och är på gång. Det finns nu en barntelefon hos Inspektionen för vård och omsorg och socialstyrelsen ska stimulera kommunerna att göra socialtjänsten mer tillgänglig. En nationell webbsida ska tas fram där barn och unga kan få information om socialtjänsten på ett sätt som är lätt att förstå. Webbsidan ska tas fram i samråd med barn och unga. Barn har fått rätten till en egen socialsekreterare när de är placerade i familjehem eller på institution. Den rätten behöver vidgas. Barn som möter socialtjänsten ska inte behöva tveka om vart de ska vända sig utan lagen bör förtydligas så att också de har rätt till en egen kontaktperson. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Redan i dag har socialtjänsten skyldighet att upplysa om sitt arbete. Den skyldigheten bör förtydligas. Socialtjänsten bör få ansvar för att kommunicera aktivt och uppsökande med barn och unga. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6.2 Ökat krav på utbildning

Att arbeta inom den sociala barn- och ungdomsvården är ett komplicerat och ansvarsfullt arbete som ofta innebär svåra bedömningar, som kan vara livsavgörande för barn, ungdomar och föräldrar. Att socialsekreterare som arbetar med dessa uppgifter har tillräcklig kompetens och erfarenhet bör vara ett självklart krav med tanke på föräldrars och barns behov av rättssäkerhet och kvalitet i verksamheten. Förhoppningar om att kompetens och utbildningsnivå ska höjas på frivillig väg har inte visat sig infrias i tillräcklig utsträckning.

I propositionen Vissa frågor om behörighet för personal i hälso- och sjukvården och socialtjänsten (2012/13:175) föreslås att det ska införas krav på behörighet och erfarenhet för att få utföra vissa uppgifter i den sociala barn- och ungdomsvården. Vänsterpartiet tycker att det är förslag i rätt riktning men det är inte tillräckligt.

Mot bakgrund av att det är av särskild vikt att beslut och åtgärder som rör barn och unga blir korrekta anser vi att kravet på utbildning ska bli så tydligt som möjligt utan att för den skull innebära onödiga begränsningar. Därför bör annan utbildning, som utöver socionomutbildningen kan komma ifråga för att utföra ovan nämnda arbetsuppgifter, vara likvärdig eller jämförbar med socionomexamen. Regeringen bör återkomma med förslag om krav på utbildning inom den sociala barn- och ungdomsvården. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vidare ska den som bedömer om utredning ska inledas, utreder och bedömer behovet av insatser eller andra åtgärder samt följer upp beslutade insatser ha socionomutbildning som grund. Likaså ska socialnämnden vara skyldig att erbjuda socialsekreterare som saknar tidigare erfarenhet av ovan nämnda arbetsuppgifter lämplig introduktion och stöd i yrket. Introduktionen i yrket ska ske med hjälp av erfarna kollegor och arbetsledare, där man successivt får ta ansvar för arbetsuppgifterna på egen hand. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Socionomutbildningen är en bred utbildning med ämnen som juridik/socialrätt, socialt arbete, statskunskap, psykologi m.m. och ska täcka in hela fältet av socialt arbete. Socialnämnden bör också ha tillgång till specialistkompetens vid bedömning av om en utredning ska inledas, utredning och bedömning av behovet av insatser eller andra åtgärder samt uppföljning av beslutade insatser. Därför bör en specialistutbildning på avancerad nivå om minst ett år införas. På sikt bör det bli en lagstadgad skyldighet för socialnämnden att ha tillgång till specialistkompetens för den sociala barn- och ungdomsvården. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6.3 Bättre stöd till våldsutsatta barn

När det uppstår en misstanke om att ett barn har utsatts för brott inleds i dag flera olika utredningsprocesser inom såväl rättsväsendet som socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Utredningarna drivs ofta parallellt och innebär att barnet slussas runt i olika miljöer. För att förbättra situationen för de utsatta barnen och deras anhöriga har barnahus nu startats på flera håll i landet för barn som utsatts för våld och övergrepp. barnahus är ett bra exempel på hur ansvariga myndigheter kan samverka kring barn. Myndigheterna har i dag en skyldighet att samverka, men barnahusen går ett steg längre. Här förs samarbetet in under samma tak och barnet behöver därmed bara komma till en plats samtidigt som kvaliteten i utredningarna förbättras. Vänsterpartiet anser att barnahus bör inrättas i hela landet.

I dag riktar sig verksamheten i huvudsak till barn som utsatts för våld och sexuella övergrepp. Nästa steg bör vara att också erbjuda verksamhet till barn

Fel! Okänt namn på

som bevittnat våld och övergrepp i nära relationer. Det vanligaste vittnet till våld mot en kvinna är hennes barn. Barn som bevittnar våld eller som själva är utsatta för våld är en särskilt utsatt grupp. Risken för ohälsa hos barn som bevittnat våld är nästan lika stor som för de barn som är direkt våldsutsatta. Stödet till dessa barn måste utvecklas och professionaliseras och samverkan mellan aktörerna måste öka.

För att ytterligare stärka kompetensen behövs ett nationellt kunskapscentrum som kan hämta in och sprida kunskaper för att utjämna skillnader i kunskap och behandling eller utredning mellan olika regioner när det gäller barn som utsätts för våld och övergrepp. Genom kunskapsspridning ska det säkerställas att barn inte får olika behandling beroende på var de bor. Norge har mycket goda erfarenheter av liknande center, vilket ger oss anledning att tro att Sverige skulle kunna använda de goda resurser som redan finns på ett mer effektivt och långsiktigt sätt.

I vårt förslag till budget avsätter vi 7 miljoner kronor 2014 och 13 miljoner kronor per år från 2015 till arbetet med ett nationellt barnfridscentrum.

6.4 Barnen som samhället svek – vanvård i social barnavård

I november 2005 sändes tv-dokumentären ”Stulen Barndom” där sex män berättade om systematiska kränkningar, våld och övergrepp under sin tid på Skårsbo pojkhem i Alingsås. Programmet och debatten som följde ledde till att den dåvarande regeringen tillsatte den s.k. Vanvårdsutredningen med Göran Johansson som särskild utredare 2006.

I januari 2010 presenterade utredningen delrapporten Vanvård i social barnavård under 1900-talet (SOU 2009:99). I september 2011 kom slutrapporten Vanvård i social barnavård (SOU 2011:61). Utredningen har haft kontakt med ca 2 000 personer med anledning av att de eller någon anhörig har varit utsatta för vanvård eller haft frågor kring utredningen. Över 1 000 personer anmälde sig för att de ville berätta om vad de varit utsatta för på institutioner, barnhem och fosterhem. 866 intervjuer ligger till grund för redovisningen av övergrepp och försummelse i utredningen.

Vanvårdsutredningen är en oerhört viktig dokumentation över hur ett stort antal barn och unga utsattes för mycket allvarliga kränkningar, grova försummelse, sexuella övergrepp och våld när de stod under samhällets beskydd. Försummelserna och övergreppen sträcker sig in i närtid. Utredningen har intervjuat personer som redogjort för vanvård som pågått under placeringar i den sociala barnavården mellan 1922 och 2003.

Redan delrapporten pekade entydigt på så allvarliga övergrepp att regeringen i februari 2010 tillsatte Kerstin Wigzell som särskild utredare i Upprättelseutredningen (SOU 2011:9). Utredningen fick i uppdrag att föreslå hur de kvinnor och män som utsatts för vanvård skulle kunna få upprättelse och lämnade sitt betänkande i februari 2011. Förslagen handlade om en process i tre delar; ett erkännande av det som hade hänt och en ursäkt, kompensation till dem som utsatts samt åtgärder för att förhindra upprepning.

Fel! Okänt namn på

Innan regeringens budget för 2012 presenterades gick ansvarig minister ut och meddelade via medierna att ingen ersättning skulle betalas till dem som vanvårdats. Detta trots att Upprättelseutredningen föreslagit en enhetlig ersättning på 250 000 kronor till dem som utsatts för övergrepp och försummelse av allvarlig art. Protesterna blev så starka att regeringen tvingades backa och bjöd in Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet till överläggningar.

När partierna träffades var en förutsättning för att kunna komma fram till ett förslag inom överskådlig tid att ha Upprättelseutredningens förslag som grund. Det är en genomarbetad utredning som också har tittat på hur frågan hanterats i andra länder. I Upprättelseutredningen finns ett barnperspektiv men också ett mer juridiskt perspektiv med jämförelse i förhållande till den lagstiftning vi har i Sverige när det gäller t.ex. brottsoffer och hur ersättningar hanterats tidigare. De förslag som partierna enades om blev en enhetlig ersättning på 250 000 kronor för dem som utsatts för vanvård, övergrepp och försummelse av allvarlig art. Efter att överenskommelsen om ersättning var klar hölls en ceremoni där talmannen, å hela Sveriges vägnar, bad de drabbade om ursäkt i Stockholm stadshus 21 november 2011.

I november 2012 beslutade riksdagen i frågan och den 1 januari bildades Ersättningsnämnden. Den 10 september hade 3 260 ansökningar kommit in och Ersättningsnämnden fattat 583 beslut. I 366 fall har de sökande beviljats ersättning på 250 000 kronor. 217 sökande har fått avslag.

Vänsterpartiet anser att den uppgörelse som gjordes var den bästa som kunde åstadkommas mot bakgrund av hur frågan hanterats och önskvärldheten av att komma fram till ett gemensamt ramförslag inom rimlig tid. Vi är medvetna om att processen framåt inte är lätt och att Ersättningsnämnden har att ta beslut utifrån en enhetlig tolkning av riksdagens lagstiftning i frågan.

Det kommer att finnas många synpunkter från dem som utsatts för vanvård och de synpunkterna måste mötas av respekt. De personer som inte beviljas ersättning kommer självklart att känna sig kränkta återigen. Det innebär inte att de inte utsatts för försummelse och vanvård utan det innebär att Ersättningsnämnden inte bedömt att det är av så allvarlig art som lagstiftningen kräver.

Att Upprättelseutredningen kom med sitt betänkande innan Vanvårdsutredningen slutbetänkande var klart innebar att de inte kunde använda alla förslag från den som underlag för upprättelseprocessen. Den fråga som diskuteras mycket är att möjligheten att få ersättning bara omfattar dem som utsattes för övergrepp före 1980. Årtalet fanns med i regeringens direktiv till Upprättelseutredningen och prövades därför aldrig. De som utsatts för vanvård och försummelse av allvarlig art när de omhändertagits av samhället och placerats på institution eller familjehem efter 1980 ställs på detta sätt helt utanför möjligheten till ersättning. Vänsterpartiet har hela tiden, även i diskussion med övriga partier, tydliggjort att vi kommer att återkomma i just denna fråga.

Det finns behov av att se över hur även de som efter 1980 utsatts för övergrepp och försummelse av allvarlig art ska kunna få upprättelse och ersättning. Detta bör ske så fort Ersättningsnämnden behandlat alla dem som ansö-

Fel! Okänt namn på

ker om ersättning utifrån nuvarande lagstiftning. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Den tredje delen av processen handlar om att förebygga att övergrepp och försummelse fortsätter i nutid. Vi vet att det förekommer, det visade inte minst Upprättelseutredningen. En del av Barnskyddsutredningen respektive Upprättelseutredningens förslag har lagts fram av regeringen, andra har lagts i den pågående LVU-utredningen. Vänsterpartiet kommer aktivt att arbeta med att förbättra barns och ungas villkor i den sociala barnvården. Vi kommer att följa utvecklingen och lägga fram konkreta förslag.

6.5 Barn har rättigheter också när de är omhändertagna

De barn som omhändertas och placeras på institution eller i familjehem står under samhällets beskydd och ska ha bästa möjliga stöd för att få ett tryggt fungerande liv. De har rätt till en bra skolgång, till god hälsa och den hälso- och sjukvård de behöver. Deras rättigheter enligt barnkonventionen ska respekteras och de ska känna till vilka rättigheter de har. De ska kunna ha kontakt med för dem viktiga personer som föräldrar, syskon, släkt och kamrater om det inte finns något beslut om annat. De ska förstå varför de omhändertagits och vara delaktiga i beslut. De ska ha en egen socialsekreterare som de kan kontakta och som besöker dem regelbundet och som de får tala med i enrum. Detta är ett av Barnskyddsutredningens förslag som nu är verklighet.

Under Barnombudsmannens arbete med att ta del av erfarenheter direkt från de barn och unga som var eller varit placerade i familjehem eller på HVB, Hem för vård och boende, framkom det att barns rättigheter, så som de uttrycks i barnkonventionen, inte var en självklarhet och att barnen inte själva kände till sina rättigheter. Information om barns rättigheter har nu tydliggjorts och finns på Inspektionen för vård och omsorgs hemsida men det är inte det samma som att barns rättigheter i alla lägen respekteras. Det framkom också att det fanns stora brister i skolgång och i uppföljningen av barn och ungas hälsa. De bristerna pekar också Socialstyrelsen på i Öppna jämförelser och utvärdering 2013 – Vård och omsorg av placerade barn – rekommendationer. Rapporten visar på att det finns oerhört mycket att göra innan placerade barn får samma möjligheter som andra barn när det gäller bl.a. att klara gymnasiet, få arbete och inte bli beroende av försörjningsstöd. Socialstyrelsen pekar på vikten av tidiga insatser och strukturerat samarbete mellan alla inblandade. Inte minst behöver verksamheten för ensamkommande flyktingbarn förbättras och inom detta område kommer Vänsterpartiet att återkomma med förslag.

HVB-sektorn har sedan flera år haft en stor del privata aktörer. Både de offentliga och de privat drivna hemmen visar upp bra och välskött verksamhet såväl som verksamheter med brister. Det går inte i dag att få tydliga svar på om privat verksamhet är bättre eller sämre för de placerade än offentligt driven. Däremot kan det konstateras att de privata hemmen till stor del ägs av vinstutdelande företag som inte återinvesterar överskottet av skattepengarna i verksamheten. Vänsterpartiet ser inga skäl till att detta ska få fortgå och vill

därför begränsa möjligheterna att göra vinst på HVB. I motion 2013/14:Fi212 Valfärd utan vinstintresse beskriver vi vår syn på vinster i välfärden.

6.6 Familjehemsvården

Majoriteten av alla barn som omhändertags och placeras kommer till familjehem. I utredningen Barnen som samhället svek (SOU 2011:9) konstateras att familjehemsvården är ett eftersatt område, både ur ett kvalitets- och ur ett säkerhetsperspektiv. Det som är familjehemmens styrka, att erbjuda barn och ungdomar en familjegemenskap, en naturlig vardagsmiljö och möjlighet att bygga nära och varaktiga relationer till några få vuxna innebär onekligen också en utsatthet och risker. Dessa risker är många gånger svåra att förutspå. De eventuella missförhållanden som kan finnas är svåra att upptäcka. Därför är det av största vikt att kontrollen av familjehemmen fungerar.

Förra året tillsattes en utredning med uppdrag att göra en översyn av lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga m.m. I utredningens direktiv ingår det att se över om kraven på familjehems- och jourhemsföräldrars lämplighet bör skärpas. I dag framgår det exempelvis ingenstans vad en utredning av ett familjehem ska innehålla.

Vänsterpartiet anser att minimikrav på vad en utredning av ett tilltänkt familjehem bör innehålla borde fastställas i lag eller förordning. Vi anser vidare att socialnämnden ska vara skyldig att tillhandahålla utbildning till familjehems- och jourhemsföräldrar och att nämnden bör ställa krav på genomgången utbildning inför, eller i nära anslutning till, en placering.

Bristen på familjehem är ett ständigt problem. Risken blir därmed stor att socialtjänsten tvingas göra avkall på sina krav. Vänsterpartiet anser därför, i likhet med utredningen Barnen som samhället svek, att nationellt och regionalt samordnade informations- och rekryteringsinsatser behövs för att öka kunskapen hos allmänheten om behovet av familjehem. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Gränsen mellan HVB och familjehem har blivit allt mer diffus, genom att vissa familjehem kontinuerligt tar emot flera barn från olika kommuner. I dessa fall blir familjehemsverksamheten i sig den huvudsakliga sysselsättningen. Sådana familjehem frångår grundtanken med att ett familjehem ska vara som en ”vanlig familj”. Om ett familjehem drivs mer som ett HVB bör det ställas andra krav på verksamheten. Den nu tillsatta utredningen har även till uppdrag att analysera gränsdragningen mellan familjehem och hem för vård eller boende samt lämna förslag till hur kraven på dessa verksamheter bör utformas för att ge förutsättningar för en god och säker vård. Vänsterpartiet tycker att uppdraget är bra och vill bara understryka vikten av att utredningen presenterar konkreta förslag på området.

Vänsterpartiet anser också att frågan om ett nationellt familje- och jourhemsregister bör utredas. I dag finns det ingen övergripande bild av hur det ser ut i landet. Ett nationellt register skulle vara till hjälp vid kontrollen av antalet barn i olika familjehem. Ett register skulle även göra det möjligt att över tid kontinuerligt följa utvecklingen beträffande både familje- och jour-

Fel! Okänt namn på

hem. Frågan om ett nationellt familje- och jourhemsregister bör utredas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Verksamheter som rekryterar familjehem och säljer sina tjänster till kommunerna i form av familjehem med tillhörande konsulentstöd ökar snabbt. Denna strukturella förändring i form av snabbt växande privat familjehemsvård har inte följts av någon större reglering, trots otydliga regler kring ansvar, befogenhet och sekretessfrågor.

Den pågående utredningen har till uppgift att analysera om privata konsulentstödda verksamheter i vissa fall bör vara tillståndspliktiga. Både Barnskyddsutredningen och Upprättelseutredningen kommer i sina betänkanden fram till att det bör vara tillståndsplikt för privata konsulentstödda verksamheter. Verksamheter som ger insatser direkt till familjehemsplacerade barn måste vara tillståndspliktiga med hänsyn till kravet på kvalitet och säkerhet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7 Hemlöshet

Att ha ett eget hem, ett trygg och bra boende är en av grundförutsättningarna för ett gott liv. Vänsterpartiet anser att rätten till en bostad är en social rättighet. I dag är bristen på bostäder, inte minst hyresrätter till rimliga hyror, stor. Enligt Boverkets bostadsmarknadsenkät från 2012 bedömer 46 procent av kommunerna att de har brist på bostäder i förhållande till efterfrågan. Antalet som uppger att det finns en brist fortsätter att öka. År 2012 bodde 65 procent av befolkningen i någon av kommunerna med brist på bostäder, jämfört med 60 procent 2011. Bristen på hyresrätter är utbredd bland kommunerna, även i de kommuner som i övrigt har balans eller till och med överskott på bostäder. I de kommuner som bedömer att de har brist på bostäder är det främst ungdomar och stora barnfamiljer som har svårt att få en bostad. I omkring hälften av dessa kommuner har även flyktingar samt äldre svårigheter att få tag på en lämplig bostad.

Hemlösheten slår alltså hårdast mot människor som har små ekonomiska resurser och som inte är attraktiva på en marknadsanpassad bostadsmarknad. Orsakerna till hemlöshet och utestängning från bostadsmarknaden kan finnas på både strukturell, institutionell och individuell nivå. Hemlösheten är dock i huvudsak en bostadspolitisk fråga som inte kan lösas av socialtjänsten. Bostadsbristen behöver byggas bort genom statligt investeringsstöd till hyresrätter med rimliga hyror, genom statligt ombyggnadsstöd och genom ökat inflytande för hyresgäster vid den nödvändiga renoveringen av i första hand miljonprogrammet. Annars riskerar de ekonomiskt svagaste hyresgästerna att tvingas bort till tillfälliga bostadslösningar.

Alla människor har rätt till en bostad menar Vänsterpartiet. Som socialtjänstlagen tolkas i dag garanteras inte hemlösa rätten till eget boende utan endast "tak över huvudet". Vi menar att bostadspolitiken måste styras av ett rättighetsperspektiv i enlighet med regeringsformen. Rätten till bostad skulle

kunna inarbetas i socialtjänstlagen så att den kompletteras med en bestämmelse om att rätt till bistånd också ska omfatta rätten till en egen bostad.

Avsaknaden av en bostad är naturligtvis ett reellt problem även för dem som inte är klienter hos socialtjänsten. I dessa fall är det inte rimligt att den enskilde ska behöva vända sig till socialtjänsten för att kunna tillförsäkras en adekvat bostad. Socialtjänsten är inte heller dimensionerad för att klara av en sådan uppgift. Rätt till bostad i fall där socialtjänstlagen inte är tillämplig skulle i stället kunna inarbetas i nu gällande lag om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Den kommunala bostadsförmedlingen, som Vänsterpartiet vill se i varje kommun, skulle kunna vara ansvariga för att tillgodose detta behov.

Vad som ovan anförs om allas rätt till bostad bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Socialtjänsten har under en längre tid fått ta ett allt större ansvar för personer som inte kommer in på den ordinarie bostadsmarknaden. Boverkets bostadsmarknadsenkät från 2012 visar att 228 av 290 kommuner hyr ut lägenheter med olika specialkontrakt, vanligtvis andrahandskontrakt, till personer som är utestängda från den ordinarie bostadsmarknaden. Det innebär att ca 79 procent av kommunerna har en s.k. sekundär bostadsmarknad, vilket är en ökning sedan den senaste mätningen 2009. I hela landet hyrs ungefär 14 900 lägenheter ut på detta vis, vilket är en ökning med drygt 11 procent sedan den senaste mätningen. Det är dock ytterst få av de boende som får ta över kontrakten visar enkäten. Detta är en orimlig situation. Den sekundära bostadsmarknaden ska inte öka år efter år därför att bostadsföretagen vägrar låta människor med små ekonomiska möjligheter ta över kontrakten. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag för att människor efter en rimlig tid ska få ta över kontraktet och därigenom får ett eget självständigt boende. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

För många hemlösa är ekonomiskt bistånd den vanligaste inkomstkällan. Eftersom många hyresvärdar inte godkänner ekonomiskt bistånd som inkomst, utestängs personerna därmed också från den ordinarie bostadsmarknaden. Detta försätter människor, men också socialtjänsten, i en omöjlig situation. Regeringen bör ta initiativ för att ändra på detta förhållande så att också ekonomiskt bistånd godkänns som inkomst på bostadsmarknaden. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7.1 Statistiken om hemlöshet ger inte en heltäckande bild

Socialstyrelsens kartläggning av hemlösheten 2011 har en avgränsning när det gäller vilka grupper som ska ingå i denna kategori. Mätningen omfattar inte:

- ? personer som saknar uppehållstillstånd i Sverige
- ? EU-medborgare som uppehåller sig i Sverige men saknar förankring och försörjning

Fel! Okänt namn på

? personer som är offer för olika typer av människohandel.

Även Stockholms Stadsmission, som årligen granskar det offentliga Sveriges insatser mot hemlöshet, påtalar att det saknas statistik om hemlösheten i ett antal utsatta grupper. En slutsats är att det behövs mer kunskap om hemlösheten i vissa grupper för att få en helhetsbild av hemlösheten i Sverige. Det finns ingen tillförlitlig statistik över antalet papperslösa personer i Sverige. Viss forskning och mindre undersökningar gör dock uppskattningar och talar om mellan 10 000 och 50 000 personer. I gruppen ingår enligt osäkra skattningar 2 000–3 000 barn. Totalt inom EU uppskattas antalet papperslösa till mellan knappt tre och åtta miljoner personer. Papperslösa är hänvisade till den informella arbetsmarknaden för sin försörjning. Många saknar dock arbete eller har endast sporadiskt arbete. Papperslösa bor dessutom ofta trångt och under osäkra förhållanden. Stockholms Stadsmission påtalar i sin rapportering att stora delar av hemlösheten är dold. De menar att den dolda hemlösheten består av EU/EES-medborgare som inte hittar arbete i Sverige men även av gruppen barn och unga som rymmer hemifrån samt de personer som är hemlösa en kortare tid och därför inte syns i kartläggningarna. Stadsmissionen är också kritisk till att kommunerna har liten kännedom om problematiken kring EU-migranter och menar att kunskapsnivån inom detta område skulle behöva höjas. Socialstyrelsen har nu ett uppdrag av regeringen att uppskatta antalet hemlösa personer som är utrikes födda, som ett komplement till den nationella kartläggningen från 2011. I uppdraget ingår också att undersöka vilket stöd dessa personer erbjuds i dag, vilka behov de har samt i vilken utsträckning de är offer för människohandel. Det är positivt att den nationella kartläggningen kompletteras men det måste också tas ett ansvar på statlig nivå när det gäller boendesituationen för de EU-medborgare som i krisens spår i allt högre grad söker sig till Sverige. Nu lämnas hela ansvaret till kommunerna. Regeringen bör återkomma med förslag i frågan till riksdagen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8 Missbruk och beroende

En väl utbyggd generell välfärd och en effektiv politik för att minska arbetslösheten och utjämna klyftorna är bland de viktigaste komponenterna för att effektivt bekämpa missbruk. En skola som inte sorterar eleverna, ökad tillgång till billiga fritidsaktiviteter och bekämpning av ungdomsarbetslösheten är centralt för att minska alkoholkonsumtion och droganvändning bland unga.

Regeringens politik urholkar den generella välfärden, ökar arbetslösheten och skapar en skola som sorterar eleverna efter klasstillhörighet. Med de ökande klyftor som följer av regeringens politik är risken stor att vi även kommer att få se ett ökat missbruk.

Det är viktigt med förebyggande och preventiva åtgärder för att motverka missbruket, men det är minst lika viktigt att stärka missbruks- och beroende-

vården eftersom det kommer att finnas människor med missbruk och beroende inom en överskådlig framtid.

I april 2011 kom Missbruksutredningens slutbetänkande Bättre insatser vid missbruk och beroende (SOU 2011:35). Betänkandet var väldigt ambitiöst och innehöll många bra förslag. Trots det underlaget innehöll regeringens proposition God kvalitet och ökad tillgänglighet inom missbruks- och beroendevården (2012/13:77) inte många konkreta förslag på hur missbruks- och beroendevården kan bli bättre. I denna motion presenterar Vänsterpartiet sin politik på missbruks- och beroendområdet inom socialpolitiken. I motion 2013/14:So400 En jämlik och jämställd hälso- och sjukvård utvecklar vi vår politik för en bättre hälso- och sjukvård för missbrukare.

8.1 Gemensamma mottagningar

Vänsterpartiet stödjer ett delat ansvar inom missbruks- och beroendevården, men det innebär inte att vi anser att dagens vård fungerar perfekt. Ett problem är att alltför många faller mellan stolarna och inte får den behandling de behöver och borde ha rätt till. Bättre samverkan och samarbete mellan socialtjänst och sjukvård skulle kunna förhindra det.

Vi vill ha en tydlig ingång till vård och behandling. Det behövs ett mycket mer konkret samarbete i form av gemensamma mottagningar där sjukvård och socialtjänst samverkar och som kan erbjuda ett brett urval av behandlingsmetoder och även andra insatser av medicinsk, psykologisk och social art. Dessa mottagningar kan vända sig till breda grupper av människor, alltifrån dem med ett begynnande beroende med stabil ekonomisk och social situation till dem med ett långvarigt missbruk och som även kan ha omfattande problem inom andra områden.

En effektiv vård måste utgå från en helhetssyn på människan. Det kan exempelvis innebära att det behövs hjälp med att ordna boende, sysselsättning, skuldsanering, sociala kontakter, kontakter med psykiatri, tandvård och behandling av andra sjukdomar för att bara nämna några exempel.

Vi vet också att olika behandlingsmodeller fungerar olika bra för olika människor. Det innebär att det behövs en mångfald av kunskapsbaserade behandlingsmodeller och att missbrukaren måste ges flera chanser. Därför är det problematiskt att man i mindre kommuner ofta bara har en behandlingsmodell att erbjuda (oftast tolvstegsmodellen). Genom samarbete med lands- och flera mindre kommuner får dessa kommuner tillgång till ett större utbud av kompetens och behandling än vad de kan erbjuda på egen hand.

I motion 2013/14:So539 Utgiftsområde 9, avsätter vi 100 miljoner kronor för 2014 i stimulansbidrag för att inrätta dess mottagningar.

8.2 Mottagningar för unga

Tidiga insatser är viktigt inom många områden, men kanske särskilt när det gäller missbruk och beroende. Därför är det angeläget att utveckla gemen-

Fel! Okänt namn på

samma mottagningar för unga. I Missbruksutredningen föreslås att kommuner och landsting ska samarbeta kring integrerade lokala basverksamheter och regionala specialiserade verksamheter för barn och ungdomar.

En variant kan vara att bredda de redan befintliga ungdomsmottagningarnas verksamhet, precis som redan är fallet i en del kommuner. Verksamheten utvidgas då till att omfatta information och rådgivning i frågor som rör droger och missbruk samt behandling av missbruk och de olika psykosociala insatser som behövs i samband med det. Det ger en tydlig ingång till vård och behandling och innebär ett starkt skydd för den personliga integriteten, vilket är viktigt för att många unga ska våga söka hjälp. Det bör inrättas gemensamma lokala och regionala mottagningar för unga. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet föreslår också ett stimulansbidrag på 100 miljoner kronor för 2014 för inrättandet av mottagningar för unga i vår budgetmotion under Utgiftsområde 9.

För att utveckla, systematisera och sprida kunskaper om unga och missbruk bör Stockholms läns landstings enhet Maria Ungdom göras till ett nationellt kunskapscentrum för frågor om missbruk och ungdomar. Vi tillför 10 miljoner kronor 2014 till detta ändamål.

8.3 Målgruppspecifika insatser

I likhet med Missbruksutredningen anser Vänsterpartiet att det är angeläget att de insatser som redan finns utvecklas mot olika specifika målgrupper i syfte att förbättra utbudet och tillgängligheten till fler stöd- och behandlingsinsatser för dessa grupper. Men som Socialstyrelsen påpekar i sitt remissvar måste missbruks- och beroendevården även innefatta ett barn- och föräldraperspektiv i alla de verksamheter som möter föräldrar som klienter eller patienter. När en familjemedlem har ett missbruks- eller beroendeproblem påverkas hela familjen. Både barn och den icke missbrukande parten ska kunna få stöd och hjälp som är lättillgänglig. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8.4 Arbetskooperativ och sociala företag

Personer med ett missbruk eller beroende har det ofta särskilt svårt att finna en plats i samhället och arbetslivet. För personer med beroendeproblematik kan arbete vara rehabiliterande i sig. Det kan dock vara svårt att prestera på topp från dag ett och alla dagar framöver och därför behövs stöd jämte behandlingen.

Sociala företag eller kooperativ som t.ex. Basta och Vägen ut har bedrivit framgångsrikt arbete och har nått goda resultat med ökad livskvalitet för dem som deltagit i dem. Kostnaden är dessutom låg jämfört med traditionella behandlingsmetoder. Verksamhetsformen ger möjligheter för personer som annars har mycket små chanser att få anställning eller starta eget. De som

deltar i kooperativen utför riktiga arbeten med riktigt ansvar. Kombinationen rehabilitering och arbete har visat sig effektiv. Möjligheten till direkt statligt stöd till sociala arbetskooperativ bör ses över. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

För att fler ska kunna erbjudas möjlighet att delta i denna verksamhet behöver också socialförsäkringarna bli flexibla när det gäller arbetstider och möjligheten att pröva arbete eller studier utan att riskera att falla ur försörjningssystemet. Det måste finnas utrymme för att kunna misslyckas både en och två gånger utan att riskera att falla ur trygghetssystemen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8.5 Bostad först

Många som har ett missbruk har även andra sociala problem och hemlöshet är inte ovanligt bland dem med ett långt gånget missbruk. En metod som har visat sig effektiv för att komma till rätta med såväl missbruk som andra sociala problem är att se till att personen får en egen bostad samtidigt med övriga hjälpinsatser, t.ex. behandling för sitt missbruk. Metoden, som kallas ”bostad först” har använts i flera länder, bl.a. Finland, Tyskland och USA. Den har även börjat användas med framgång i flera svenska kommuner. Staten bör ta initiativ till att metoden ska få ytterligare spridning och användning. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8.6 Genusperspektiv inom beroendevården

Tillgänglig forskning visar att kvinnor med beroende har mer omfattande problem än män i nästan alla avseenden. De börjar tidigare, de söker vård senare, de är sjukare både fysiskt och psykiskt när de söker vård, de har använt mer och tyngre droger under längre tid, de har varit utsatta för våld och sexuella övergrepp i högre utsträckning, de har fler problem i sina ursprungsfamiljer och de har försökt ta sina liv i högre omfattning än männen. Till detta kommer att de bär, föder och vårdar barn. Kvinnor är i minoritet bland personer med beroende. De utgör ca 25 procent av den totala gruppen. Sannolikt är det fler kvinnor som skulle söka sig till vården om de visste att det fanns utrymme och kunskap att möta deras behov. Därför måste missbruksvården ha kunskaper om och utveckla vård och behandling utifrån kvinnors individuella behov. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Mobilisering mot narkotika redovisar i rapporten Mäns våld mot missbrukande kvinnor (2005) att det är mycket vanligt att missbrukande kvinnor utsätts för våld, ofta av sina missbrukande män. Rapporten kritiserar myndigheterna för att våldet ofta ses som en effekt av missbruket snarare än som ett kvinnofridsbrott som kan drabba alla kvinnor. Det är nödvändigt att även missbrukande kvinnor får hjälp och skydd mot män som utsätter dem för våld. Det är därför viktigt att kunna erbjuda behandling mot missbruk för kvinnor i könsseparata grupper. Våldsutsatta kvinnor ska inte behöva ge

Fel! Okänt namn på

nomgå behandling i samma grupp som sin föröväre. Dessutom kan kompetens vad gäller både missbruksproblematik och våld mot kvinnor samlas på ett ställe. På så sätt kan kvinnan få hjälp både med sitt missbruk och att ta sig ur en våldsamt relation. Därför bör regeringen arbeta för att missbrukande kvinnor som är utsatta för mäns våld ska erbjudas behandling i könseparerade grupper. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Staten bör ta ett särskilt ansvar för de mest utsatta kvinnorna och det bör inrättas resursjourer som har kompetens att ta emot missbrukande kvinnor. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8.7 Särskilt utsatta grupper inom beroendevården

De allt större klassklyftorna i det svenska samhället leder till att vissa grupper är särskilt utsatta och därför har en högre risk att hamna i missbruk och beroende. Till exempel är personer med utländsk bakgrund överrepresenterade bland dem som utvecklar ett beroende. Personer med utländsk bakgrund är överrepresenterade när det kommer till kriminalitet, psykisk ohälsa och andra sociala problem. Förklaringen är inte kulturella skillnader eller personliga upplevelser, som antyds i Missbruksutredningen, utan det beror på de socioekonomiska förhållandena med hög arbetslöshet, låga inkomster, kort utbildning, trångboddhet m.m. Dessa faktorer förstärks av den strukturella diskriminering som finns i det svenska samhället.

Det är kommunernas och landstingens ansvar att se till att alla får den behandling de har behov av så tidigt som möjligt. För att förbättra detta arbete bör Socialstyrelsen få i uppdrag att utvärdera och komma med förslag till förbättringar av missbruks- och beroendevården för människor med utländsk bakgrund. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet anser dessutom att papperslösa ska ha rätt till sjukvård på samma villkor som alla andra, vilket också gäller missbruksvård inom hälso- och sjukvården. Papperslösa ska också kunna söka denna vård utan att polis och åklagare ska få vetskap om det. För förslag om detta hänvisar vi till motion 2012/13:So12, med anledning av prop. 2012/13:109 Hälso- och sjukvård till personer som vistas i Sverige utan tillstånd.

8.8 Inflytande över behandlingsformen

För den som söker hjälp för sitt missbruk eller beroende är det svårt att påverka vilken vård man får. Detta trots att socialtjänstlagen (SoL) ger en möjlighet att överklaga ett negativt beslut och att hälso- och sjukvårdslagen (HSL) ger patienten vissa möjligheter att välja behandlingsform. Möjligheten att själv välja behandlingsform bör vara lika självklar inom missbruksvården, även den som kommunen beslutar om, som inom all annan vård, med förbehåll att läkemedelsassisterad behandling måste vara medicinskt motiverad och beslutad av läkare. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

För att ytterligare stärka den enskildes ställning inom missbruksvården ska personliga ombud, som finns inom psykiatrin, införas inom missbruksvården eftersom det kan vara svårt för den som har ett missbruk eller ett beroende att veta vilka rättigheter denne har och att bevaka dessa rättigheter helt på egen hand. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Det behövs också bättre kunskaper om brukarinflytande ska bli ett verkligt inflytande, varför det behöver genomföras utbildningar i brukarinflytande för verksamma inom brukarrörelsen och ansvariga i kommuner och landsting. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8.9 Avkriminalisering av eget bruk

År 1988 kriminaliserades bruket av narkotika. Detta var en kursförändring från den tidigare linjen att det var själva narkotikan som var olaglig. År 1993 skärptes straffet för brottet för att göra det möjligt för polisen att tvinga misstänkta till att lämna urinprover, vilket p.g.a. ingreppets omfattning för den enskilde endast kan göras om brottet har fängelse i straffskalan. Förespråkarna för kriminaliseringen hävdar att det ger en möjlighet att upptäcka människor med missbruksproblem och ge dem vård.

Utvecklingen har visat att denna lagstiftning har fått motsatt verkan. Kriminaliseringen pekar ut människor med beroende eller missbruk som kriminella. De får en stämpel som stöter ut dem ur samhällsgemenskapen, vilket har ett tätt samband med utvecklingen av tungt missbruk. Personer med missbruksproblem drar sig då i större utsträckning för att söka hjälp. Det gäller i högsta grad dem som har ett riskbruk och tidigare är ostraffade. Om eget bruk inte var kriminaliserat skulle man kunna nå många med riskbruk mycket tidigare än i dag, dvs. innan de har utvecklat ett missbruk. Det skulle vara en vinst för både individ och samhälle.

Kriminaliseringen leder också till ett arbetssätt inom polisen som inte är särskilt lyckat för att förebygga missbruk. Polisen har under senare år fokuserat allt mer på den enskilde missbrukaren, medan man har minskat fokus på langningen.

Konsumtionsförbudet kan också ha bidragit till det ökande antalet dödsfall p.g.a. narkotika eftersom människor tvekar att söka hjälp vid överdoser och andra akuta situationer för att undvika att polisen blir inblandad.

Det finns all anledning att satsa på en mer effektiv bekämpning av narkotikan. Tullen måste stoppa smuglingen. Polisen måste bedriva ett effektivt arbete mot langningen. Det är narkotikan som ska vara olaglig och inte missbrukarna. Därför bör eget bruk av narkotika avkriminaliseras. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8.10 Bättre kunskaper

För att förbättra vården behövs mer kunskap. Såväl i Missbruksutredningen som i många av remissvaren framhåller man det stora behovet av såväl ny

Fel! Okänt namn på

kunskap som att den kunskap som redan finns kommer till användning. Bland annat behöver kunskap om missbruksfrågor ingå i fler utbildningar samtidigt som det behöver utvecklas särskilda utbildningar både på grundläggande praktisk nivå och på mer teoretisk nivå.

På samma sätt behöver det också tas initiativ till och bedrivs forskning som rör missbruksfrågor. Det kan även behövas ett bättre samarbete mellan forskare och lärosäten samt en bättre struktur för att sprida forskningsresultatet och omsätta dem i praktisk verksamhet. Därför vill vi gärna se ett nationellt institut för tvärvetenskaplig forskning och kunskapsspridning om behandling av missbruk och beroende, som Missbruksutredningen föreslår. Verksamheten kan med fördel, som Malmö högskola föreslår i sitt remissvar, delas upp på flera enheter för närheten till den praktiska verksamhet där kunskapen ska komma till användning.

Vi förutsätter också att kommuner och landsting kontinuerligt följer upp sin verksamhet, satsar på kompetensutveckling och använder sig av forskning och andra kunskapsunderlag för att den vård och de behandlingsmetoder de erbjuder ska hålla så hög kvalitet som möjligt.

9 Förbättra stöd till människor med psykisk ohälsa

Människor mår allt sämre i dagens Sverige. Den självskattade psykiska ohälsan ökar. Denna ökning har i grunden sociala orsaker och det är viktigt med breda förebyggande insatser. Den psykiatriska vården måste samtidigt både förstärkas och få en ny inriktning. Denna nya inriktning innebär en humanare psykiatri där målet hela tiden ska vara ett så självständigt liv som möjligt för människor med psykiska funktionsnedsättningar. Egenmakt och inflytande är nyckelord för att människor som drabbats av psykisk ohälsa eller sjukdom ska kunna återhämta sig på bästa sätt.

9.1 Brukarrevisioner

Psykiskt sjuka och funktionsnedsatta har mycket begränsade möjligheter till inflytande över vården. De befinner sig i ett underläge både gentemot samhället i stort och inom vården.

Att brukarna, både de enskilda och organisationer som företräder dem, måste ges större inflytande är en självklarhet som man på senare år alltmer har insett och i viss mån satsat på att utveckla. Det finns olika möjligheter att skapa inflytande för patienter inom psykiatrin. På generell nivå är brukarråd och brukarrevisioner goda exempel på regelbunden uppföljning av verksamheterna utifrån ett brukarperspektiv. År 2010 använde 11 procent av kommunerna sig av brukarrevisioner.

Viktiga samarbetspartner i skapandet av brukarinflytande på generell nivå är brukarorganisationerna, som bör erbjudas ekonomisk ersättning för arbete i samband med brukarrevisioner.

I Vänsterpartiets förslag till statsbudget avsätter vi 30 miljoner kronor till ett stimulansbidrag för arbetet med brukarrevisioner, inom ramen för den särskilda psykiatrisatsningen.

9.2 Fler måste få individuella planer

För att den psykiatriska vården ska vara effektiv och ha bestående effekt krävs en helhetssyn på patientens livssituation. Den psykiatriska diagnosen kan inte ses isolerad från en persons sociala situation. Parallellt med den psykiska sjukdomen kan finnas problem med arbete, bostad, ekonomi och familj. Därför krävs samverkan mellan vården i landstingen och socialtjänsten i kommunerna. Bland annat ska man upprätta en individuell plan för dem som behöver insatser både från landstinget och från kommunen.

Tyvärr ser det ut som att socialtjänsten inte upprättar individuella planer i den utsträckning som de behövs. Detta har återkommit i flera möten Vänsterpartiet haft med brukarorganisationer och expertis på psykiatriområdet. I en granskning gjord av Socialstyrelsen 2011 konstateras att det i 100 granskade kommuner hade upprättats individuella handlingsplaner i endast 74 fall av 891. Var en rimlig nivå borde ligga är svårt att avgöra eftersom det inte alltid finns behov av någon individuell plan. Men vår bild är att brukarna efterfrågar individuella planer i betydligt högre grad än vad som blir verklighet. Det bör därför göras en lagändring så att brukaren får rätt till en individuell plan. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

9.3 Säkra reformen med personliga ombud

Personliga ombud för personer med psykisk funktionsnedsättning är en oerhört viktig reform. Kvaliteten och stödet har varit mycket bra för den enskilda och underlättat kontakten med vårdgivare och myndigheter. I förlängningen har det lett till en ökad livskvalitet, samtidigt som studier från Socialstyrelsen visar att ombuden är samhällsekonomiskt lönsamma.

Trots det lyckosamma med de personliga ombuden, för den enskilde och för samhället, finns det en reell risk att kommuner i en ekonomiskt trängd situation inte prioriterar verksamhet med personligt ombud.

För att säkerställa reformen bör den lagregleras. En lagreglering av rätten till personligt ombud bör gälla från den 1 juli 2014. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vi uppskattar att det med en lagreglering kommer att behövas ca 50 procent fler personliga ombud och vi skjuter i vårt budgetalternativ till pengar på anslaget för personliga ombud under Utgiftsområde 9.

Personliga ombud kan hamna i en svår sits när det uppstår konflikter mellan kommunens intressen och intressena hos den enskilde som ombudet ska

Fel! Okänt namn på

företräda. Detta eftersom kommunen är ombudets uppdragsgivare, även om man inte alltid är anställd direkt av kommunen. Många menar därför att ombuden bör ges en mer oberoende ställning. Detta skulle t.ex. kunna ske om ombuden läggs direkt under länsstyrelserna eller att man använder sig av brukarorganisationer i större utsträckning än i dag. Regeringen bör utreda frågan om att ge de personliga ombuden en mer oberoende ställning gentemot kommunerna. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

9.4 Sysselsättningen måste öka

Precis som alla andra så behöver kvinnor och män med psykiska problem eller funktionsnedsättningar något meningsfullt att göra om dagarna. Sysselsättning är viktigt för hur man upplever sin livskvalitet. Sysselloshet kan vara direkt kontraproduktivt när det gäller möjligheterna till återhämtning. Den generella situationen på arbetsmarknaden och regeringens arbetsmarknadspolitik är dock långt ifrån gynnsam för gruppen.

Många kan förstås arbeta på den reguljära arbetsmarknaden, men kan behöva stöd att nå den genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Andra har mer omfattande sjukdomsbilder och funktionsnedsättningar och behöver särskilda sysselsättningsinsatser genom t.ex. stöd till arbetskooperativ eller daglig verksamhet.

De viktigaste förslagen i Vänsterpartiets politik för att människor med nedsatt arbetsförmåga ska få möjlighet att arbeta, finns i motion 2013/14:A296 En aktiv arbetsmarknadspolitik. Vi kommer i detta avsnitt endast att lyfta fram ett par förslag som berör dem med de mest omfattande psykiska funktionsnedsättningarna.

I regeringens psykiatrisatsning har sysselsättningen sagts vara högt prioriterad. I förhållande till arbetsmarknadspolitiken i stort kan dock de satsade pengarna i bästa fall förbättra situationen på marginalen. Eller som Statskontoret skriver i sin uppföljningsrapport på psykiatrisatsningen:

Statens stöd i psykiatrisatsningens fyra sysselsättningsprojekt har medverkat till att det är fler utförare som erbjuder mer sysselsättning och att det är fler sysselsatta år 2011 än vad det var år 2007. Statskontoret konstaterar dock att den sysselsättning som skapats via psykiatrisatsningen räknas i hundratal per åtgärd, medan antalet utförsäkrade från Försäkringskassan, sjukskrivna eller arbetslösa personer med psykisk funktionsnedsättning räknas i tiotusentals personer. Den sysselsättning som skapats genom psykiatrisatsningen är således begränsad i förhållande till hur sysselsättningssituationen för psykiskt funktionsnedsatta personer ser ut på övergripande nivå.

Särskilt riktiga åtgärder är dock samtidigt nödvändiga och viktiga. Regeringens satsning har också haft betydelse, om än blygsam.

Allra sämst har det gått för satsningen på att genom lagen om valfrihetssystem (LOV) stimulera fram företag som anordnar sysselsättning. Problemet har varit att det inte finns tillräckligt många icke-kommunala aktörer som kan eller är villiga att anordna anpassad sysselsättning för målgruppen. Socialstyrelsen har konstaterat att regeringens pengar inte har ökat utbudet av alterna-

tiva utförare i någon nämnvärd omfattning och inte heller kommer att göra det i framtiden. På de ställen i landet där det ändå funnits aktörer som kan ingå i LOV-systemet, har typen av sysselsättning inte skilt sig särskilt mycket åt mellan aktörerna.

Det som i stället behövs är anpassad sysselsättning efter individens behov. Vi anser att de pengar som satsas i den förnyade psykiatrisatsningen ska förstärka det direkta stödet till de ideella föreningar och kooperativ som i dag finns för att de ska kunna utöka sin verksamhet. Det vore också ändamålsenligt att ge ett direkt stöd till kommunerna för att utveckla verksamhet med sysselsättning i egen regi.

9.5 Daglig sysselsättning inom LSS

I LSS-utredningen *Möjlighet att leva som andra – Ny lag om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning* (SOU 2008:77) föreslogs att personer med psykiska funktionsnedsättningar inom personkrets 3 ska få rätt till daglig verksamhet. Till skillnad från personer som tillhör personkrets 1 och 2 i LSS har personer med psykiska funktionsnedsättningar som tillhör personkrets 3 ingen rätt till daglig sysselsättning enligt LSS. Däremot bedrivs det ändå ofta sysselsättningsverksamhet för dessa personer ute i kommunerna med stöd i socialtjänstlagen. Självklart är det bättre om dessa personer får arbete inom den vanliga arbetsmarknaden, men det finns ändå ett stort behov av att öka tillgången till daglig verksamhet. En rätt utformad daglig sysselsättning kan för en del vara ett första steg mot arbete, medan det för andra är en viktig del för att få en så bra vardag som möjligt. En rättighet enligt LSS skulle leda till att den dagliga verksamheten skulle öka i omfattning och utbud.

Personer med psykisk funktionsnedsättning inom personkrets 3 bör alltså ges rätt till daglig verksamhet. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet finansierar en sådan satsning i vår budgetmotion för 2014, 2013/14:Fi254. Med stöd i LSS-utredningens beräkningar anslår vi 165 miljoner kronor 2014, 330 miljoner kronor 2015 och 495 miljoner kronor 2016.

10 Mäns våld mot kvinnor

Mäns våld mot kvinnor är ett allvarligt samhällsproblem som berör många människors liv och vardag. År 2012 anmäldes 30 817 fall av misshandel och fler än 3 810 våldtäkter mot kvinnor över 15 år. Det anmäldes även 183 försök till mord eller dråp och 21 konstaterade fall av mord eller dråp på kvinnor (Brottsförebyggande rådet, Brå). Under 2000-talet har antalet anmälningar av misshandelsbrott mot kvinnor ökat med 47 procent. Ökningen beror delvis på att kvinnors benägenhet att anmäla har ökat, men det finns även mycket som tyder på att det faktiska våldet mot kvinnor ökar (Diesen och Diesen, Över-

Fel! Okänt namn på

grepp mot kvinnor och barn, 2009, Brå 2008:25). Mörkertalet beräknas vara mycket stort. Brå uppskattar att endast 20 procent av alla brott leder till polis-anmälan.

Genom kvinnors ideella frivilligarbete i jourerna kan brottsoffer få relevant hjälp trots att samhällets insatser brister. Kvinnojournas styrka ligger i att de är skapade av kvinnor för kvinnor. Det är en frizon där ingen ifrågasätter kvinnors och barns upplevelser av våld. Tjej- och kvinnojournerna spelar också en central roll när det gäller att synliggöra och sprida kunskap om våldets mekanismer och konsekvenser. Trots att företrädare för polis, socialtjänst och sjukvård själva anser att de lokala kvinnojournerna ger ett mer heltäckande stöd till utsatta kvinnor än vad de själva kan erbjuda existerar jourerna fortfarande under osäkra förhållanden. De kläms alltmer mellan ökade krav samtidigt som finansieringen är osäker och bristfällig.

För att ge kvinnojouurer runtom i landet goda förutsättningar vill vi införa ett stabilt statligt grundstöd. Det ska fördelas efter hur stort upptagningsområde jouren har och beviljas för tre år i taget. Där det saknas en kvinnojouur gör pengarna det möjligt att bygga upp en ny. Både ideella och kommunala kvinnojouurer får del av stödet som ska vara förutsägbart och långsiktigt. Vi satsar 200 miljoner kronor om året på det nya stödet i vår budgetmotion under Utgiftsområde 9. För att få del av pengarna ska det finnas kompetens och erfarenhet vad gäller kvinnofridsfrågor. Det ska finnas barnkompetens samt ett skyddat boende med hög säkerhet och god tillgänglighet.

I motion 2013/14:So249 Mäns våld mot kvinnor och andra former av våld i nära relationer redogör vi för Vänsterpartiets politik på området mäns våld mot kvinnor samt socialtjänstens roll i det arbetet.

10.1 Prostitution

Vänsterpartiet anser att sexköp är en del av det sexualiserade våldet mot kvinnor. Sexköpens underliggande budskap är att kvinnor är en handelsvara som män har rätt att köpa, förbruka och göra sig av med. Det är män som upprätthåller och stimulerar efterfrågan på sexuella tjänster. Arbetet för att minska prostitutionen måste därför även vara inriktat på att minska mäns efterfrågan på sexuella tjänster.

Vänsterpartiet var med och drev igenom lagen som förbjuder sexköp och ger köparen straffansvaret. Trots en bra lagstiftning finns det ett stort behov av en samlad och ökad kunskap kring området prostitution. I dag saknas det ett övergripande ansvar för utvecklingen på området, inte minst gäller detta utbildning, metodutveckling, och långsiktighet i det sociala arbetet med köpare och säljare av sexuella tjänster. Därför vill Vänsterpartiet inrätta ett nationellt resurscentrum mot prostitution, som ska ha i uppgift att ta emot och stötta dem som söker vägar ut ur prostitutionen. Detta centrum, som ska ha specialistkompetens på området, bör även arbeta med stöd och information gentemot institutioner och yrkesgrupper som i sin verksamhet möter människor i prostitution. Det bör även samverka med berörda myndigheter och

Fel! Okänt namn på

organisationer. För att finansiera ett nationellt resurscentrum mot prostitution
avsätter Vänsterpartiet 7 miljoner kronor per år från 2014.

Stockholm den 4 oktober 2013

Eva Olofsson (V)

Bengt Berg (V)

Amineh Kakabaveh (V)

Lena Olsson (V)

Marianne Berg (V)

Lars Ohly (V)

Mia Sydow Mölleby (V)